

Avstriji, ki je brez javne meščanske šole. — Govoré, da bo jeseni v Postojni otvorjena meščanska šola in da ljubljansko mesto tudi zahteva tako šolo. Toda dozda nismo še čitali, da bi za Postojno iskali meščanskih učiteljev, ali da bi bil deželni šolski svet pritrđil ljubljanskemu mestnemu svetu. Le to čitamo, da za nemško meščansko šolo v Krškem iščejo učiteljev, od katerih se pa niti ne zahteva znanja slovenščine! In to vzlic dejstvu, da so ondi vsi otroci Slovenci.* Nē moremo pač umeti, zakaj se šolske oblasti na Kranjskem ne ganejo, da bi kranjski Slovenci dobili, kar jim gre po zakonu? Zakon, ki bi se pač moral izvršiti, vendar odločno zahteva to. Dotične naredbe in ukazi, ki sta jih izdala ministrstvo in deželni šolski svet sam, so ugodni in natančni. Ljudstvo samo želi takih šol. Dejanske potrebe hočejo imeti zdaj višjo naobrazbo. Glede pokritja stroškov ni treba biti več v skrbeh, zakaj gospodarske razmere n. pr. na Gorenjskem in Dolenjskem so se izboljšale.

Ako so razmere glede meščanskih šol na Goriškem in Kranjskem z ozirom na zakonite določbe grda ironija, so na Štajerskem ti odnošaji pravo zasmehovanje Slovencev. Spodnještajerski Slovenci, za katere so osnovali že največ takih ljudskih šol, v katerih je v višjih razredih veliko preveč nemščine, imajo namreč le nemške meščanske šole v Celju, Ptuju, Mariboru, Radgoni. V Ljutomeru bi bila pa na pravem mestu slovenska meščanska šola. Ondi imajo že 50 let en sam razred privatne nemško-slovenske realke. Toda višji faktorji se nočejo usmiliti tega pritlikavca. Seveda: če bi ga povzdignili, bi koristili le Slovincem. Slovenske občine: Žalec, Trbovlje, Sevnica so prosile v deželnem zboru, ki po zakonu ustanovlja meščanske šole, od slučaja do slučaja, da bi jim dali takih učilnic. Toda nemška gospoda v Gradcu le zafrkava Slovence. Očita jim: »Nimate sposobnih učiteljev!« Prva laž. Pravi jim: »Nimate slovenskih knjig!« Druga laž. Predbaciva: »Slovenski otrok se že v štajerski ljudski šoli toliko uri v nemščini, da lahko prestopa v nemško meščansko šolo.« Grdo pačenje resnice. Zasmehujejo kranjske Slovence, češ: »Še kranjski Slovenci so zadovoljni z nemško meščansko (krško) šolo, pa bi mi štajerski Nemci svojim slovenskim rojakom, ki tako potrebujejo nemščine, dajali slovenskih meščanskih šol? — Kaj še!« — Tako torej! Zakaj pa niso dostavili še tega: Kdor trpi škodo, temu se ljudje še rogajo!

Dopisi.

Istra.

Toni-jada. Toni prorok zašao na zemlju, da plače sudbinu rođenog si grada, velezaslužnog u svakom pogledu. Plače, više i moli raširenim rukama svemogućega Boga, da usliši njegovu molbu najme, da otpravi na promjenu zraka osobe, koje nisu dostojne njegovog rođenog grada, u kome ugledalo svjetlost ljudi svjetske slave — čeličnih Hrvata.

Velemudro tuži se: »Sve naše molbe, tužaljke i putužbe na razne crkvene (?) i svjetske oblasti proti poznatim osobam, koje su krive našem nazadku i našoj neslozi, ostale su na žalost neuvažene i neuslišane.« Čudno, da proroku Toniju nije išlo sve na ruku, kao i nezalnice velevažnog grada sa kratkovidnim . . .

*) To je sedaj drugače. Glej tozadevni razpis v današnji številki! Uredn.

»Spomenute oblasti misle valjda, da se mi iz objesti tužimo, ali će se uvjeriti prije ili kasnije — samo da ne bude prekasno — da smo imali sto razloga tužiti se i da bi izkazale veliku uslugu narodu, kad bi bile naše pritužbe na vrieme poslušale i uvažile.« Dobro je, pope Toni! Zar da se za jednog eksaltiranog popa sele tolike osobe ni krive ni dužne na promjenu zraka? Promjene zraka stoje, pa se svakom ne da izložiti se takvom luksusu. Toni neka radje pronadje pravičnih uzroka, na kojima će temeljiti svoje pritužbe i koje će podpisati mameluci nipošto on, pak će sve otputovat ali ne na promjenu, već na uvijek.

»Mi ne spominjemo osoba, jer su te poznate svakomu, koji se za naše odnošaje ikoliko brine.« Tko se nebi brinuo za odnošaje tako znamenitog grada, koji je bio pun slave, dok bilo vina i ljudi, koji su ga nastojali poslužiti u svakom pogledu. Sada toga nejma, pa zato treba udariti pritužbama na osobe, kojih dopisnik »N. Sloge« neće niti spominjati, jer su svakomu poznate; poznaju ih i vrbci u stogu, a kamo ne bi pop Toni.

»Te osobe poznate su našim poglavarom i prvakom u Pazinu.« Kako nebi bile poznate i poglavarom i prvakom, ta pope zna, da se je tužilo na vse strane, makar i krivo, zato ništa; tužba je tužba. Oblasti i stranke ne smiju stvar ispitati, već odmah naložiti osobam, da se sele, jer to želi pop. Počekaj malo, pope: dvoje glasovitog trifoliuma svojevoljno već otišlo, a treći moljaka na odlazak, jer neće, da ima više posla s onakvim čovjekom à la pope Toni.

»Talijska stranka nemiruje; ona ruje potajno po čitavoj občini, napose pak ovdje, gdje je našla ugodno tlo i gdje njoj idu znalice i nezalnice na ruku i takove, koje bi ju morale svimi silami pobijati.« Ovakav sud može izreći samo pop, a na svjetlo iznesti »Naša Sloga« iz Pulja, jer je napereno najviše proti učitelju, Talijska stranka nije nikada mirovala, kao što ne miruje niti danas. Svakomu stvoru prirodjen je nagon napretka, pa da onda stoje ljudi oko talijske stranke prekrštenih ruku? Popu to ne ide u glavu, pa misli, da je stranka našla ugodno tlo u osobama, kojih on ne spominje. To je popovska podlost! Čovjek je odmah najzagriženiji Talijan, ako neće občiti s onakvim čovjekom, kakav je pope Toni. Pope, vi se varate! Znalice s onakvim čovjekom ne mogu slagati, a barem da bi znao nezalnice vući za nos, pa bi išlo sve, kao po »batudi«.

»Molimo naše prvake, da uvažuje već jednom naš opravdani vapaj, jer bi se mogli pokajati — kad bude prekasno.« Čemu moliti, kad se je tužilo i zahtjevalo, da se odstrani trifolium znamenitog, narodnog i što ja znam kakvima epitetima dostojnog grada.

Takve vesti tura u sviet ona, istarskomu učiteljstvu poznata novina iz Pulja, a učiteljstvo ju još potpomaže. Svaki istarski učitelj, koji je predbrojni onakvom glasilu, dok u onakvom smjeru piše, jest čovjek bez zato bilo bi pametno, da se sve učiteljstvo otrese onakvog glasila, a gavrani nek grakću što im drago.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kranjski okraj je imelo dne 11. t. m. v Šmartnu pri Kranju svoj redni občni zbor. Udeležilo se ga je 26 članov. Razen običajnih točk (pozdrav, poročilo tajnikovo in blagajnikovo, razne volitve) je bil na